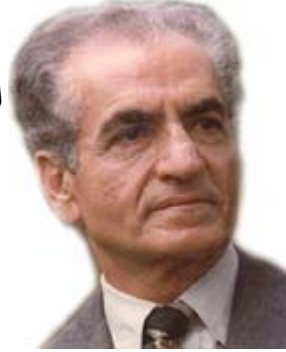

سپری شدن بیش از یکربع قرن از درگذشت محمد رضا شاه

استکهلمیان - روز ۲۷ ژوئیه امسال، برابر با ۵ مرداد ماه، ۲۶ سال از درگذشت محمد رضا شاه پهلوی پادشاه پیشین ایران میگذرد. فردی که نقشی اساسی در شکل گیری تحولات تاریخ معاصر ایران ایفا نموده است.

گرامی بدارند.

امروز بمناسبت بیست و ششمین سال درگذشت وی، دستدارانش طی مراسمی مختلف در سراسر جهان، و از جمله در استکهلم و اروپا، از او یاد میکنند. بخشی از دستداران او نیز به همراه همسر وی شهبانو فرح پهلوی و دیگر اعضای خانواده سلطنتی پیشین ایران، هم اکنون در مصر بسر میبرند تا یاد او را پس از سپری شدن بیش از یکربع قرن از درگذشتش در مراسمی بر مزارش

محمدرضا شاه در روز ۲۶ اکتبر ۱۹۱۹ (چهارم آبان) همزمان با خواهر دوقلوی خود اشرف در تهران چشم به جهان گشود.

محمدرضا شاه از تاریخ ۱۷ سپتامبر ۱۹۴۱ که در مجلس شورای ملی سوگند پادشاهی یاد کرد، و تا روز ۱۶ ژانویه ۱۹۷۹ که با چشمانی پر از اشک ایران را برای همیشه ترک نمود، و تا روز اول آوریل ۱۹۷۹ که حکومت ایران از "مشروطه پادشاهی" به "جمهوری اسلامی" تغییر داده شد، بمدت ۳۸ سال پادشاه ایران بود.

محمدرضا شاه در حالی چشم از جهان فرو بست که در روزهای آخر زندگی و در ببری، هیچ کشوری بنا به مقتضیات سیاسی و اقتصادی وقت پذیرای او نبود. اکثریت اطرافیان او نیز دورش را خالی کرده و خودشان نیز در بدر به گوشه و کنار جهان گریخته بودند. انور سادات رئیس جمهور فقید مصر تنها رئیس کشوری بود که با آغوش باز پذیرای او شد و در پذیرایی از او و خانواده اش از هیچ کوششی فروگذار نکرد.

محمدرضا شاه در ساعت ۵ صبح روز یکشنبه ۲۷ ژوئیه ۱۹۸۰ (۵ مرداد ماه) بدنبال بیماری سرطان کبد، در بیمارستان "معادی" قاهره، جان به جان آفرین تسلیم کرد و پیکرش در دو روز بعد در ۲۹ ژوئیه ۱۹۸۰ در مسجد "الرفاعی" قاهره به خاک سپرده شد تا بنا بر وصیتش روزی در گورستان افسران و درجه دارن جانبخته ارتش شاهنشاهی، در ایران به خاک سپرده شود.

مورخین و منتقدین بی طرف، از محمد رضا شاه بعنوان "وطن پرستی بزرگ اما با اشتباهاتی خطیر" یاد میکنند. اینکه اشتباهات او چه بوده و اینکه آیا این اشتباهات سزاوار چنان مجازات سختی از سوی ایرانیان بوده است یا خیر بحثی جداگانه است. اما واقعیت این است که اگرچه به هنگام خروج او از ایران فریادهای "تا شاه کفن نشود این وطن و وطن نشود" در سراسر ایران طنین انداز بود و مجسمه های او توسط مردم در خیابانها سرنگون میشد، اما اینک پس از گذشت بیش از یکربع قرن از درگذشتش، بی شک عقیده طیف بزرگی از ایرانیان نسبت به وی کاملاً متفاوت با روزی است که با چشمهای پر از اشک ایران را برای همیشه ترک گفت.

محمد رضا شاه در آخرین کتاب خود، پاسخ به تاریخ، از جمله اینچنین مینویسد:
 ".... اگر شیطانی در کار باشد، نبرد با او در ذات مطهر اسلام، برای تربیت، اعتلا و بخشایش آدمی

است... احترامی که برای دینمان داشتیم مانع از آن میشد که نسبت به بعضی از مفتریان شدت عمل به خرج دهیم. وانگهی، باورم نمیشد که مردم آن همه دروغ را باور کنند".

و در وصیتنامه خود که آخرین مکتوب رسمی او تلقی میشود ایچنین دار فانی را وداع میگوید:
 "...من در این دقایق واپسین، شیرینی خاطرات افق ایران عزیز را که به آن عشق میورزم، در مقابل تلخی زهر آگین مرضی جانسوز قرار داده ام. خاطره شالیزارهای کرانه های دریای خزر و مرغزارهای دیلم، خاطره قله های پر برف سبلان و سهند آذربایجان، خاطره کوهستانهای سبز و خرم زاگرس کردستان و هامون های عریان بلوچستان، خاطره اروند روز خوزستان و هیرمند سیستان، خاطره دشت ارژن فارس، خاطره حاشیه های کویر سوزان خراسان و کرمان، خاطره شهرکها و دهستانهای ساحلی خلیج فارس، خاطره کوچ عشایر دلیر و فداکار، و بطور کلی با اندیشه همه گوشه و کنار آن سرزمین مقدس و مردم پرتلاش و پرتوان آن، چشم از جهان فروبستم..."

محمد رضا شاه بهنگام مرگ ۶۱ ساله بود.

محمد رضا شاه به روایت تصویر از آرشیو استکهلمیان

این اولین عکس از محمد رضای خردسال است

اشرف، شمس و محمد رضا بر زانوی رضاشاه

دوران دانش آموزی ۱۹۳۱

در کنار خواهر دوقلوی خود اشرف

ازدواج سلطنتی - قاهره ۱۵ مارس ۱۹۳۹
محمد رضا و فوزیه در میان ملک فاروق و ملکه فریده

سوگند پادشاهی - ۱۷ سپتامبر ۱۹۴۱

ازدواج با ثریا بختیاری - ۱۲ فوریه ۱۹۵۱

ازدواج با فرح دیبا - ۲۱ دسامبر ۱۹۵۹

میزبان الیزابت دوم ملکه انگلستان
بازدید از بانک مرکزی و جواهرات سلطنتی ایران
۶ مارس ۱۹۶۱

۱۹۶۲

سی امین سالروز تولد ملکه ژولیاننا در هلند
در جلوی همه پادشاهان و ملکه های اروپا

سپاه دانش - ۱۹۶۳

تاجگذاری - ۲۶ اکتبر ۱۹۶۷
تاجگذاری یک زن در ایران بعنوان ملکه
برای اولین بار پس از ایران باستان

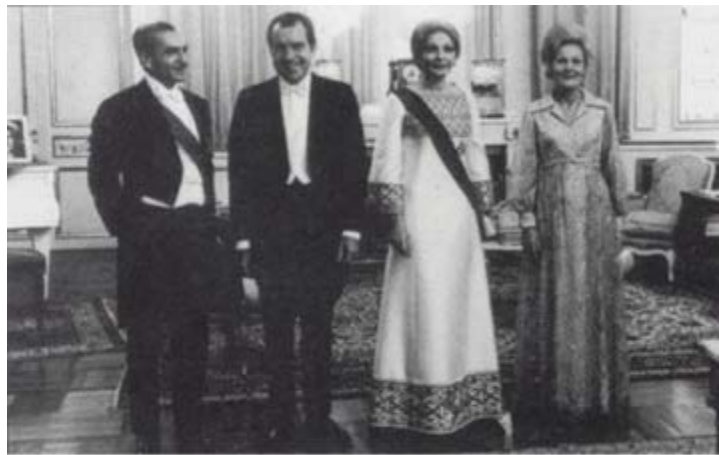

با "لئونید برژنف"
رئیس اتحاد جماهیر شوروی
۱۹۶۹

۱۴ اکتبر ۱۹۷۱

جشنهای ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی در تخت جمشید

میزبان پرزیدنت نیکسون و همسرش در تهران - ۱۹۷۲

میزبان پرزیدنت کارتر و همسرش
شب سال نو مسیحی ۱۹۷۸ - کاخ نیاواران - تهران

تهران ۱۶ ژانویه ۱۹۷۹
هنگام ترک ایران برای اولین بار در ملا عام گریه می کند
درجه داری به التماس از او میخواهد که از کشور نرود

در کنار انور سادات فقید و همسرش ۱۹۸۰

روزهای تنهایی و آواره گی - آسوان ۱۹۸۰

۱۹۸۰ در آخرین روزهای زندگی
مصاحبه با باربارا والترز در بیمارستان

واپسین روزهای زندگی - در کنار خانواده اش

قاهره ۲۹ ژوئیه ۱۹۸۰ - پایان زندگی و رهسپار بسوی خواب ابدی

باورنکردنی اما حقیقی

شاید باور کردن آن برای بسیاری مشکل باشد که اولین همسر محمد رضا شاه، فوزیه، کماکان در قید حیات است. اما این حقیقت دارد.

سال گذشته خبرگزاری فرانسه از درگذشت ملکه پیشین ایران فوزیه خبر داد، اما پس از ساعاتی معلوم شد تشابه اسمی باعث اشتباه در گزارش شده است. در حقیقت پرنسس مصری که در سن پنجاه و شش سالگی بر اثر بیماری مزمن "ام اس" در بیمارستانی در سوئیس درگذشت ملکه پیشین ایران نبود. او دختر ملک فاروق پادشاه سابق مصر بود که مانند عمه اش نخستین همسر شاه فقید ایران "فوزیه" نام داشت. و درگذشت برادر زاده "فوزیه" که مانند خود وی "فوزیه" نام داشت اشتباها بعنوان خبر مرگ خود او پخش شد.

فوزیه خواهر ملک فاروق و دختر ملک فواد که در سال ۱۹۳۹ با محمد رضا شاه ولیعهد ایران ازدواج کرده بود اندکی پس از وقایع شهریور ۲۰ و به پادشاهی رسیدن محمدرضا شاه به مصر رفت و دیگر بازنگشت. در سال ۱۹۴۹ جدایی محمدرضا شاه و فوزیه رسماً اعلام شد.

فوزیه پس از جدایی از محمد رضا شاه با "اسماعیل شیرین بیگ" وزیر پیشین دفاع مصر ازدواج کرد. او پس از درگذشت شوهر دومش همچنان به زندگی در قاهره ادامه داد و گهگاه برای معاینات پزشکی و دیدار با دخترش شهناز و نوه اش مهناز به سوئیس می‌رود. این دیدارها در "مونترو" در منزل اردشیر زاهدی صورت می‌گیرد که با فوزیه و همچنین شهناز و همسر دومش خسرو جهانبانی دوستی صمیمی دارد. این عکس فوزیه را به اتفاق پسرش حسین شیرین بیگ و نوه اش مهناز زاهدی نشان می‌دهد. پشت سر فوزیه، عکسی از دوران جوانی او و زمانی که ملکه ایران بود در میان عکسهای متعدد پادشاهان و روسای جمهوری و شخصیت‌های برجسته سیاسی جهان دیده می‌شود.

تنها فرزند محمدرضا شاه و فوزیه، شهناز، از زمانی که مادرش ایران را ترک گفته بود تا سالها بعد و تا زمانی که همسر اردشیر زاهدی بود و به دعوت پدرشوهرش سپهبد زاهدی، فوزیه به سوئیس سفر کرد او را ندید. در آن زمان روابط ایران و مصر به علت روی کار آمدن عبدالناصر و عداوت او با شاه و رژیم ایران خوب نبود اما دولت مصر در هر حال به فوزیه اجازه داد تا مصر را ترک کرده و به سوئیس به دیدن دخترش برود. در زمان ازدواج محمدرضا شاه با فوزیه فرح دیبا یک ساله و محمدرضا شاه ۲۰ ساله بود. اینک ۶۷ سال از ازدواج محمدرضا شاه با فوزیه در قاهره گذشته است و تازیانه بیرحم زمان را اینک میتوان در خطوط چهره این ملکه پیشین ایران بخوبی نظاره گر بود.

عصا با راستی هر دم به گوش پیر میگوید
مگر در خواب بینی بار دیگر نوجوانی را

www.stockholmian.com || 2006.07.27

© 2005 Stockholmian. All rights reserved.

تمامی حقوق برای استکهلمیان محفوظ است. بیان شفاهی بخش یا تمامی مطالب استکهلمیان در رادیو، تلویزیون و مشابه آن با ذکر واضح نام سایت استکهلمیان بعنوان منبع مجاز است. هر گونه استفاده کتبی از مطالب استکهلمیان در سایتهای اینترنتی فقط از طریق دادن لینک مستقیم به آن مطلب در استکهلمیان و در رسانه های چاپی فقط با اجازه کتبی استکهلمیان مجاز است. نقل قول کوتاه جهت نقد و بررسی با ذکر کامل نام استکهلمیان از این قاعده مستثنی است.